

اصول قانون اساسی

در تونظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل هشتاد و دوم

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۲۷

تاریخ: ۱۳۹۶/۵/۱۱

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل هشتاد و دوم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۶۰۰۲۷

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۵/۱۱

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

- اصل هشتاد و دوم ۲
- ۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی ۲
- ۱-۱. لایحه استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی یا خارجی به منظور استیفای حقوق ملت ایران در دعاوی ایران علیه خارجیان و بالعکس ۲
- ۲-۱. لایحه اجازه به کار گماردن متخصصین رشته‌های پزشکی خارجی به وزارت بهداری ۳
- ۳-۱. لایحه برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۳
- ۴-۱. لایحه اجازه تأسیس شرکت دولتی مرکز نگهداری و تعمیرات جزئی یا کلی هواپیماهای بازرگانی غیرنظامی ۴
- ۵-۱. لایحه بودجه سال ۱۳۷۶ کل کشور ۴
- ۶-۱. طرح آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی ۵
- ۷-۱. طرح تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی ۵
- ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران ۶
- ۱-۲. اصلاح اساسنامه شرکت مهندسی فرودگاه‌های کشور ۶
- ۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان ۶
- ۱-۳. استفسار وزیر دفاع ملی نسبت به امکان به‌کارگیری موقت کارشناسان خارجی در ارتش، در موارد ضروری ۶
- ۲-۳. استفسار وزیر نیرو نسبت به امکان بررسی «ضرورت استخدام کارشناسان خارجی» در قالب مصوبه کمیسیون داخلی مجلس (بر اساس اصل ۸۵ قانون اساسی) ۸
- ۳-۳. استفسار سرپرست وزارت نیرو نسبت به امکان استفاده موقت از کارشناسان خارجی متخصص در پروژه‌های نیمه‌تمام، بدون تصویب مجلس ۱۱
- ۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی ۱۲
- ۱-۴. استعلام نخست‌وزیر نسبت به امکان به‌کارگیری کارشناسان جدید از شوروی ۱۲
- هتذکرهای ارشادی و قانونی شورای نگهبان ۱۴

اصل هشتماد و دوم

استخدام کارشناسان خارجی از طرف دولت ممنوع است، مگر در موارد ضرورت با تصویب مجلس شورای اسلامی.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱- نظر شماره ۴۰۶۵ مورخ ۱۳۶۰/۹/۲۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه استفاده از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی یا خارجی به منظور استیفای حقوق ملت ایران در دعاوی ایران علیه خارجیان و بالعکس مصوب ۱۳۶۰/۹/۲۲ مجلس شورای اسلامی

۱-۱-۱- به علت مغایرت عبارت «در صورت نیاز» با ضرورت فعلی، به نظر اکثریت اعضاء شورا، مغایر اصل ۸۲ قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

۱. ماده واحده- به دولت اجازه داده می شود برای اجرای مطلوب بیانیه الجزایر و دفاع مؤثر در دعاوی مطروحه علیه ایران و اقامه و تعقیب دعاوی علیه خارجیان به منظور حقوق ملت ایران در صورت نیاز، بدون رعایت مقررات اداری، استخدامی و محاسبات عمومی و بودجه ای و محدودیت های خرید خدمت و پرداخت های مستمر و غیر مستمر کارکنان دولت، از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و یا خارجی با رعایت شرایط ذیل به صورت تمام وقت یا نیمه وقت و یا قراردادی و یا کارمزدی برای مدت و یا خدمت معین استفاده نماید.

۱- حداکثر اشخاص حقیقی خارجی که به این منظور در داخل و یا خارج به کار گرفته می شوند از (۱۰۰) نفر و حداکثر اشخاص حقوقی خارجی از (۳۰) مؤسسه تجاوز نمایند.

۲- حداکثر اشخاص حقیقی داخلی که در این راه به کار گرفته خواهند شد از (۱۰۰) نفر و حداکثر اشخاص حقوقی داخلی از (۵۰) مؤسسه تجاوز نمایند.

تبصره ۱- میزان مبالغ پرداختی به این افراد (حقیقی یا حقوقی) متناسب با نوع و مدت خدمت طبق دستورالعملی خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران می رسد و پرداخت ها از محل بودجه مصوب دولت انجام می شود.

تبصره ۲- دولت موظف است صورت هزینه های انجام شده تحت این ماده را هر شش ماه یکبار به کمیسیون بودجه مجلس گزارش نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۰/۹/۲۹ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده واحده- به دولت اجازه داده می شود برای دفاع مؤثر در دعاوی مطروحه علیه ایران و اقامه و تعقیب دعاوی علیه خارجیان به منظور استیفای حقوق ملت ایران بدون رعایت مقررات اداری، استخدامی و محاسبات عمومی و بودجه ای و محدودیت های خرید خدمت و پرداخت های مستمر و غیر مستمر کارکنان دولت، از خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی و خارجی با رعایت شرایط ذیل به صورت تمام وقت یا نیمه وقت و یا قراردادی و یا کارمزدی برای مدت و یا خدمت معین استفاده نماید.

۲-۱. نظر شماره ۴۱۰۰ مورخ ۱۳۶۰/۱۰/۳ شورای نگهبان در خصوص لایحه اجازه به کار گماردن متخصصین رشته‌های پزشکی خارجی به وزارت بهداشت^(۱) مصوب ۱۳۶۰/۹/۲۹ مجلس شورای اسلامی

۱-۲-۱- نظر به اینکه از قانون اساسی استفاده می‌شود که ضرورت مذکور در اصل ۸۲ قانون اساسی فعلی است و تشخیص موارد آن با مجلس شورای اسلامی است و تعیین حدود آن مستلزم تعیین تعداد کارشناسان است، ماده واحده به لحاظ اینکه فاقد تعیین تعداد کارشناس است و علاوه، تشخیص موارد ضرورت را به عهده وزارت بهداشتی با تأیید هیئت سه‌نفری گذارده و شامل ضرورت‌های بعدی و غیرفعلی می‌شود، مغایر اصل ۸۲ قانون اساسی است.^(۲)

۳-۱. نظر شماره ۱۶۵۲ مورخ ۱۳۶۸/۱۱/۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۸/۱۰/۱۹ مجلس شورای اسلامی

→

۱- حداکثر اشخاص حقیقی خارجی که به این منظور در داخل و یا خارج به کار گرفته می‌شوند از (۱۰۰) نفر و حداکثر اشخاص حقوقی خارجی از (۳۰) مؤسسه تجاوز ننماید.

۲- حداکثر اشخاص حقیقی داخلی که در این راه به کار گرفته خواهند شد از (۱۰۰) نفر و حداکثر اشخاص حقوقی داخلی از (۵۰) مؤسسه تجاوز ننمایند.

تبصره ۱- میزان مبالغ پرداختی به این افراد (حقیقی یا حقوقی) متناسب با نوع و مدت خدمت طبق دستورالعملی خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران میرسد و پرداخت‌ها از محل بودجه مصوب دولت انجام می‌شود.

تبصره ۲- دولت موظف است صورت هزینه‌های انجام‌شده تحت این ماده را هر شش ماه یک بار به کمیسیون برنامه و بودجه مجلس گزارش نماید.

۱. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه استخدام متخصصین رشته‌های پزشکی و پیراپزشکی خارجی به وزارت بهداشتی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده واحده- با توجه به اصل ۸۲ قانون اساسی به وزارت بهداشتی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود که در موارد ضروری نسبت به به کار گماردن پزشکان خارجی با اولویت تدین به اسلام پس از تأیید هیئت سه‌نفری مرکب از نمایندگان ذی‌صلاح وزارتخانه‌های بهداشتی و خارجه و علوم و آموزش عالی به انتخاب وزیر مربوطه به مدت (۲) سال در جهت رفع نیازهای موجود در مناطق محروم و نیازمند کشور اقدام کند.

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این لایحه، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۱-۳-۱- تبصره (۴۷)^(۱) از این جهت که رعایت مفاد اصل ۸۲ قانون اساسی در آن نشده است، مغایر با اصل مذکور شناخته شد.

۴-۱. نظر شماره ۷۵/۲۱/۰۳۶۵ مورخ ۱۳۷۵/۲/۱۲ شورای نگهبان در خصوص لایحه اجازه تأسیس شرکت دولتی مرکز نگهداری و تعمیرات جزئی یا کلی هواپیماهای بازرگانی غیر نظامی مصوب ۱۳۷۵/۲/۲ مجلس شورای اسلامی

۱-۴-۱- اطلاق تبصره ماده (۱)^(۲) که استفاده از اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی را مجاز شمرده، مغایر ملاک اصل ۸۲ قانون اساسی شناخته شد.

۵-۱. نظر شماره ۷۵/۲۱/۱۳۸۸ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۱۱ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۷۶ کل کشور، مصوب ۱۳۷۵/۱۱/۳ مجلس شورای اسلامی

۱. تبصره ۴۷- به وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اجازه داده می‌شود از اعضاء هیئت علمی غیر ایرانی خارج از کشور (با اولویت مسلمان بودن) صرفاً برای تدریس در دوره دکترا دعوت به کار نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۸/۱۱/۱۱ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
تبصره ۴۷- به وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اجازه داده می‌شود در طول اجرای برنامه از اعضاء هیئت علمی غیر ایرانی خارج از کشور (با اولویت مسلمان بودن) صرفاً برای تدریس در دوره دکترا دعوت به کار نماید.

رشته‌های تحصیلی و تعداد افراد مورد نیاز در بودجه سالانه مشخص خواهد شد.

۲. ماده ۱- به وزارت راه و ترابری اجازه داده می‌شود شرکتی برای ایجاد و اداره مرکز نگهداری و تعمیرات جزئی یا کلی هواپیماهای بازرگانی غیر نظامی در محوطه ترانزیت فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) تأسیس نماید.

تبصره- شرکت مجاز است در اجرای تمام یا قسمتی از وظایف فنی و تخصصی خود، در قالب مرکزی که ایجاد می‌کند، برای مدت هفده سال از اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از داخلی یا خارجی استفاده نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۵/۲/۳۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده ۱- به وزارت راه و ترابری اجازه داده می‌شود شرکتی برای ایجاد و اداره مرکز نگهداری و تعمیرات جزئی یا کلی هواپیماهای بازرگانی غیر نظامی در محوطه ترانزیت فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) تأسیس نماید.

تبصره- شرکت مجاز است در اجرای تمام یا قسمتی از وظایف فنی و تخصصی خود، در قالب مرکزی که ایجاد می‌کند، برای مدت هفده سال با رعایت اصل ۸۲ قانون اساسی از اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از داخلی یا خارجی استفاده نماید.

۱-۵-۱- بند (ز) تبصره (۲۹)^(۱) در خصوص سرمایه‌گذاری خارجی، مغایر ملاک اصل ۸۲ قانون اساسی است.

۱-۶. نظر شماره ۷۸/۲۱/۴۵۵۱ مورخ ۱۳۷۸/۲/۸ شورای نگهبان در خصوص طرح آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی

۱-۶-۱- در بند یک ماده (۲۱۳)، عبارت مبهم است؛ با آوردن عین عبارت اصل ۸۰ رفع ابهام خواهد شد و در بند (۲)، اطلاق استخدام کارشناسان خارجی که شامل غیر موارد ضرورت هم می‌شود، خلاف اصل ۸۲ قانون اساسی است و در بند (۳) چون استناد به اصل ۸۳ قانون اساسی شده باید این بند همانند اصل مذکور اصلاح گردد. بند (۴) نیز چون مستند به اصل ۱۳۹ می‌باشد باید مطابق اصل مزبور اصلاح شود.^(۲)

۱-۷. نظر شماره ۸۰/۲۱/۱۵۳۷ مورخ ۱۳۸۰/۳/۱۹ شورای نگهبان در خصوص طرح تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی^(۳) مصوب ۱۳۸۰/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی

۱. تبصره ۲۹-

الف- ...

ز- به وزارت نیرو اجازه داده می‌شود تأمین منابع مالی و اجرای طرح‌های تولید برق را در سقف اهداف برنامه دوم توسعه و بند (م) تبصره (۲۲) این برنامه به شرکت و یا شرکت‌ها و مؤسسات داخلی و خارجی که آمادگی شرکت در این امر را دارند واگذار نماید.

نیروگاه‌های احداث‌شده بر طبق این تبصره تحت مالکیت شرکت توانیر خواهد بود و وزارت نیرو مکلف است در قبال سرمایه‌گذاری طرح‌های موضوع این تبصره، منافع بهره‌برداری از آنها را تا استهلاك هزینه سرمایه‌گذار با حفظ مالکیت شرکت توانیر به شرکت‌های مربوطه واگذار نماید.

رعایت قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی در مورد اجرای طرح‌های فوق‌الذکر الزامی است. همچنین تعهدات ارزی این بند منحصراً در سقف بند (م) و جدول شماره (۱۴) تبصره (۲۲) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران قابل انجام است.

وزارت نیرو آیین‌نامه نحوه محاسبه استهلاك هزینه سرمایه‌گذار و نرخ اجاره خدمات بهره‌برداری را ظرف دو ماه تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رساند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۱۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

بند (ز) حذف گردید.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل هشتم، شماره ۱-۲-۱.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح جلب و حمایت سرمایه خارجی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۱-۷-۱- ... اطلاق و عموم مصوبه مذکور در مواردی موجب دادن امتیاز ویژه به بیگانگان، انحصار، تحصیل وام خارجی، اخلال در اقتصاد صحیح و خودکفایی می باشد. ... علی هذا مصوبه مذکور از جمله مواد (۱) تا (۷) و (۱۱) و (۱۳) و (۱۵) و (۱۷) و (۱۹) و (۲۱) و (۲۵) با بند (ج) و ذیل اصل ۲ و بندهای (۵) و (۶) و (۹) و (۱۲) و (۱۳) اصل ۳ و اصول ۱۹ و ۲۰ و بندهای (۵) و (۸) اصل ۴۳ و اصول ۴۸ و ۸۰ تا ۸۲ و ۸۵ و ۱۳۸ و ۱۵۲ و ۱۵۳ قانون اساسی مغایر شناخته شد.^(۱)

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه های مصوب هیئت وزیران

۲-۱. نظر شماره ۶۰۸۹ مورخ ۱۳۷۳/۱/۲۷ شورای نگهبان در خصوص اصلاح اساسنامه شرکت مهندسی فرودگاه های کشور مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۸ هیئت وزیران

۲-۱-۱- بند (۳) اصلاحی از ماده (۵)^(۲) که انعقاد قرارداد را با اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی جایز شمرده، از حیث اطلاق، مغایر اصل ۸۲ قانون اساسی شناخته شد.

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۳-۱. نظریه تفسیری شماره ۱۳۸۴ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۱۴ شورای نگهبان در پاسخ به

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل دوم، شماره ۱-۳-۱.

۲. بند (۳) از ماده (۵)* به شرح زیر اصلاح می شود:

«انعقاد قرارداد با مؤسسات و اشخاص حقیقی یا حقوقی داخلی و خارجی در زمینه ارائه خدمات مربوط به اداره، نگهداری، توسعه و تجهیز فرودگاه ها یا خدمات مشاوره ای.»

[* ماده ۵- شرکت می تواند در جهت تحقق اهداف مذکور در ماده (۱) این اساسنامه اقدامات ذیل را انجام دهد:

۱- ...

۳- عقد قرارداد با مؤسسات و اشخاص حقیقی و حقوقی در زمینه ارائه خدمات مربوط به ایجاد، نگهداری و اداره فرودگاه ها یا خدمات مشاوره ای.]

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۳/۴/۱ هیئت وزیران به منظور رفع ایراد شورا:

۴- بند (۳) از ماده (۵) به شرح زیر اصلاح می شود:

«انعقاد قرارداد با مؤسسات و اشخاص حقیقی یا حقوقی داخلی و خارجی در زمینه ارائه خدمات مربوط به اداره، نگهداری، توسعه و تجهیز فرودگاه ها یا خدمات مشاوره ای با رعایت قوانین مربوط.»

استفسار وزیر دفاع ملی نسبت به امکان به کارگیری موقت کارشناسان خارجی در ارتش، در موارد ضروری

شماره: ۹۴-۴۲-۰۲-۴۰۲/پ

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۲/۹

شورای محترم نگهبان قانون اساسی

۱- به موجب اصل ۸۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران استخدام کارشناسان خارجی از طرف دولت ممنوع است، مگر در موارد ضرورت با تصویب مجلس شورای اسلامی.

۲- برابر اصل ۱۴۵ قانون مذکور هیچ فرد خارجی به عضویت در ارتش و نیروهای انتظامی کشور پذیرفته نمی شود.

۳- با توجه به وضع موجود و نیاز ارتش به استفاده از وجود افراد خارجی به طور موقت، سازمان ها و ادارات ذی ربط استعلام می نمایند با در نظر گرفتن مفاد (۲) اصل یاد شده بالا، آیا می توان به طور موقت از خدمت این قبیل اشخاص استفاده نمود یا خیر؟

۴- به نظر وزارت دفاع ملی به کار گماردن افراد مورد بحث به طور موقت، استخدام یا عضویت در ارتش تلقی نمی گردد.

۵- استدعا می شود مقرر فرمایید با توجه به مراتب بالا نظریه آن شورای محترم را در این باره ابلاغ فرمایند تا به همان قرار اقدام شود.

وزیر دفاع ملی

سرهنک جواد فکوری

شماره: ۱۳۸۴

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۲/۱۴

وزارت دفاع ملی جمهوری اسلامی ایران

عطف به نامه شماره ۹۴-۴۲-۰۲-۴۰۲/پ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۹ اشعار می دارد:

موضوع سؤال در شورای نگهبان مطرح و نظر شورا به شرح زیر اعلام می گردد:

«به کار گرفتن کارشناسان خارجی و استفاده از تخصص آنان به طور موقت در ارتش، عضویت در ارتش که در اصل ۱۴۵ قانون اساسی ممنوع شده، محسوب

نمی‌گردد. طبیعی است طبق اصل ۸۲ قانون مزبور، استخدام کارشناسان خارجی در موارد ضرورت با تصویب مجلس شورای اسلامی امکان‌پذیر است».

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

۳-۲. نظریه تفسیری شماره ۱۷۲۳ ر- ۲۴ مورخ ۱۳۶۰/۲/۳ در پاسخ به استفسار وزیر نیرو نسبت به امکان بررسی «ضرورت استخدام کارشناسان خارجی» در قالب مصوبه کمیسیون داخلی مجلس (بر اساس اصل ۸۵ قانون اساسی)

شماره: ۲۵۲۵۰/۳۴۷۱/۴۵۰

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۲/۲۵

شورای نگهبان قانون اساسی

به استحضار می‌رساند شرکت سهامی خدمات مهندسی آب که یکی از شرکت‌های تابعه این وزارت است به لحاظ فوریت اجرای طرح‌های عمرانی و شرایط خاص مربوط به سد گتوند و سد استور به منظور انعقاد قرارداد با شرکت خارجی انرگوپروژکت طی نامه شماره ۴/۵۴۱۱ مورخ ۵۹/۱۲/۹^(۱) درخواست نموده تا در

۱.

شماره: ۴/۵۴۱۱

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۲/۹

جناب آقای عباسپور

وزیر محترم نیرو

موضوع: تقاضای استعلام نظر شورای نگهبان قانون اساسی و پیشنهاد ماده واحده قانون به مجلس

شورای اسلامی

محترماً عطف به مذاکرات حضوری به لحاظ تأکید و تسریع در فراهم آوردن موجبات انعقاد قراردادهای مربوط به سد گتوند و سد استور با شرکت انرگوپروژکت که به علت شرایط خاص زمانی حائز اهمیت و فوریت می‌باشد، استدعا می‌نماید موافقت فرمایند پیرو نامه‌های شماره ۱۳۲۶۹/۲۰۶۸/۴۵۰ مورخ ۵۹/۹/۱ و ۱۶۷۲۱/۲۴۸۱/۴۵۰ مورخ ۵۹/۹/۳۰ پیشنهاد صریح زیر عنوان شود: ۱- از شورای محترم نگهبان قانون اساسی استعلام شود که آیا ثبت شعبه شرکت یا مؤسسه خارجی در ایران و مشارکت و تحصیل مالکیت سهام شرکت‌های ایرانی در حد کمتر از پنجاه درصد سهام در هر مورد، مشروط بر آنکه در اساسنامه و موافقتنامه‌های فی‌مابین قدرت تصمیم‌گیری مدیران و مالکین ایرانی سهام شرکت در جلسات هیئت مدیره و مجامع عمومی محدود نگردیده، بلکه تفوق سهام ایرانی بر خارجی به نحو بارزی پیش‌بینی شده باشد، مورد شمول حکم اصل هشتاد و یکم قانون اساسی است یا نه.

تعقیب نامه‌های شماره ۱۳۲۶۹/۲۰۶۸/۴۵۰ مورخ ۱۳۵۹/۹/۱^(۱) و ۱۶۷۲۱/۲۴۸۱/۴۵۰

→

۲- ماده واحده‌ای با قید دو فوریت با نظر شورای عالی قضایی تهیه و جهت تسریع بیشتر در ادامه اجرای عملیات طرح‌های عمرانی پیشنهاد گردد مبنی بر اینکه در مواردی که به پیشنهاد وزیر دستگاه اجرایی استفاده از تخصص کارشناسان خارجی در داخل یا خارج از کشور به لحاظ عدم دسترسی به خدمات افراد ایرانی در رشته مورد نظر و یا به علت موانع اقتصادی و امثال آن ضروری به نظر می‌رسد از طریق مراجعه مستقیم به کمیسیون برنامه و بودجه مجلس، که برای یک دوره آزمایشی یکساله وفق مقررات اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی در صورت تصویب می‌تواند اختیار قانون‌گذاری داشته باشد، مصوبه لازم تحصیل شود.

محمد تقی کوپائی

شرکت سهامی خدمات مهندسی

۱.

شماره: ۱۳۲۶۹/۲۰۶۸/۴۵۰

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۱

جناب آقای رجائی

نخست‌وزیر

به طوری که استحضار دارید به موجب اصل ۸۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران دادن امتیاز تشکیل شرکت‌ها و مؤسسات در امور تجاری و صنعتی و کشاورزی و معادن و خدمات به خارجیان مطلقاً ممنوع شده است.

از طرفی به موجب ماده (۳) قانون ثبت شرکت‌ها از تاریخ اجرای قانون مزبور هر شرکت خارجی برای اینکه بتواند به وسیله شعبه یا نماینده خود به امور تجاری و صنعتی و یا مالی در ایران مبادرت نماید باید در مملکت اصلی خود، شرکت قانونی شناخته شده و در اداره ثبت شرکت‌ها و مالکیت صنعتی در تهران به ثبت رسیده باشد.

در اجرای اصل ۸۱ قانون اساسی اداره ثبت شرکت‌ها و مالکیت صنعتی، شعبه ثبت شرکت‌های خارجی را منحل نموده و شعبه هیچ شرکت خارجی را ثبت نمی‌نماید.

در این رابطه مشکلاتی برای این وزارت به وجود آمده که یک مورد آن ذیل^۲ به اطلاع می‌رسد: شرکت بودیمکس پیمانکار ساختمانی نیروگاه بزرگ حرارتی اصفهان با شرکت تولید و انتقال نیروی برق ایران (توانیر) که از شرکت‌های تابع این وزارت است طرف قرارداد بوده که شرکت مذکور در کشور خود (لهستان) تشکیل و به ثبت رسیده است و در تاریخ ۵۷/۶/۲۲ متفقاً با شرکت تکنوبروم اکسپورت نسبت به انعقاد قرارداد با شرکت توانیر جهت احداث ساختمان بزرگ نیروگاه اصفهان اقدام نموده است.

برای اجرای قرارداد و فعالیت در ایران لازم است شعبه شرکت‌های مزبور در ایران به ثبت برسد که این امر با انحلال دفتر شعبه ثبت شرکت‌های خارجی غیرممکن شده است.

از طرفی اجرای طرح مصوب نیروگاه بزرگ اصفهان یکی از طرح‌های عمرانی مملکت و از اهمیت

←

مورخ ۱۳۵۹/۹/۳۰^(۱) به شورای عالی قضایی (فتوکپی نامه‌ها پیوست است) مجدداً از آن شورای محترم تقاضا گردد تا نسبت به موارد مذکوره در ذیل اعلام نظر فرمایند.

۱- نظر به اینکه برابر اصل هشتاد و یکم قانون اساسی جمهوری اسلامی «دادن امتیاز تشکیل شرکت‌ها و مؤسسات در امور تجارتی و صنعتی و کشاورزی و معادن و خدمات به خارجیان مطلقاً ممنوع است»، هرگاه ثبت شعبه شرکت یا مؤسسه خارجی در ایران و یا مشارکت و تحصیل مالکیت سهام شرکت‌های ایرانی در حد کمتر از پنجاه درصد سهام در هر مورد، مشروط بر آنکه در اساسنامه شرکت و موافقتنامه‌های فی‌مابین قدرت تصمیم‌گیری مدیران و سهامداران ایرانی در مجامع عمومی محدود نگردیده، بلکه تفوق سهامداران ایرانی بر سهام خارجی به نحو بارزی مشهود و پیش‌بینی شده باشد، باز هم مورد از نظر ثبت شرکت‌ها مشمول اصل هشتاد و یکم

→

خاصی برخوردار است؛ مضافاً اینکه امضاء و مبادله قرارداد از طرف ایران تعهداتی را برای دولت جمهوری اسلامی ایران به وجود آورده که هر روز تأخیر در ایجاد زمینه فعالیت شرکت خارجی، زیان‌هایی را در پی خواهد داشت.

بنا به مراتب، نظر این وزارت بر این است که اصل ۸۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تشکیل و سرمایه‌گذاری شرکت‌های خارجی را در ایران ممنوع نموده و ثبت شعبه شرکت آن هم برای اجرای مفاد قراردادی که با یک شرکت خارجی منعقد شده از شمول اصل مزبور خارج است. علی‌هذا چنانچه با این نظر موافقت دارند خواهشمند است دستور لازم به وزارت دادگستری در مورد ثبت شعبه این‌گونه شرکت‌ها صادر و نتیجه را به این وزارت ابلاغ و در صورتی که موضوع باید به شورای نگهبان قانون اساسی احاله گردد موافقت فرمایید که موضوع را به شورای نگهبان قانون اساسی برای تفسیر اصل فوق و چگونگی اجرای قراردادهای منعقد با خارجیان احاله نمایند.

حسن عباسپور

وزیر نیرو

.۱

شماره: ۱۶۷۲۱/۲۴۸۱/۴۵۰

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۳۰

نخست‌وزیر

پیرو نامه شماره ۱۳۲۶۹/۲۰۶۸/۴۵۰ مورخ ۱۳۵۹/۹/۱ در مورد عدم امکان ثبت شرکت بودیمکس، پیمانکار ساختمانی نیروگاه بزرگ اصفهان طبق اصل ۸۱ قانون اساسی، خواهشمند است دستور فرمایید نتیجه اقداماتی را که در این مورد به عمل آمده، به این وزارت اعلام فرمایند.

حسن عباسپور

وزیر نیرو

قانون اساسی است یا خیر؟

۲- تقاضا گردیده عندالاقضاء و در صورتی که قانوناً میسور باشد ماده واحده‌ای با قید دو فوریت با نظر شورای عالی قضایی تهیه و تقدیم مجلس شورای اسلامی گردد تا در جهت تسریع بیشتر در ادامه اجرای عملیات طرح‌های عمرانی در مواردی که به پیشنهاد رئیس دستگاه اجرایی و وزیر مربوط استفاده از تخصص کارشناسان خارجی در داخل یا خارج از کشور به لحاظ عدم وجود یا دسترسی به خدمات افراد مشابه ایرانی داشته و ضرورت امر ایجاب نماید از طریق مراجعه مستقیم به کمیسیون برنامه و بودجه مجلس شورای اسلامی برای یک دوره آزمایشی یکساله وفق ضوابط اصل هشتم و پنجم قانون اساسی اختیار صدور مجوز مصوبات لازم را همانند مجلس داشته باشد.

قبلاً از دستوراتی که در این زمینه صادر خواهند فرمود سپاسگزاری می‌نماید.

با تقدیم احترام- حسن عباسپور

وزیر نیرو

شماره: ۱۷۲۳ ر-۲۴

تاریخ: ۱۳۶۰/۲/۳

وزیر محترم نیرو

عطف به نامه شماره ۲۵۲۵۰/۳۴۷۱/۴۵۰ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۲۵، موضوع در شورای نگهبان مطرح شد. نظر شورا بدین شرح اعلام می‌گردد:

«در هر دو موردی که سؤال شده، با توجه به قیودی که در نامه مرقوم شده، مغایر با قانون اساسی شناخته نشد.»

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

۳-۳. نظریه تفسیری شماره ۳۱۷۹ مورخ ۱۳۶۰/۵/۱۴ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار سرپرست وزارت نیرو نسبت به امکان استفاده موقت از کارشناسان خارجی متخصص در پروژه‌های نیمه‌تمام، بدون تصویب مجلس

شماره: ۱۰۸۱۰/۱۵۷۸/۴۵۰

تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۳

شورای نگهبان قانون اساسی

محترماً چون به موجب اصل ۸۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران استخدام کارشناسان خارجی قبل از تصویب مجلس شورای اسلامی منع شده، از آنجا که بعضی از شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته به این وزارت در مورد غالب پروژه‌های نیمه‌تمام و در دست ساختمان خود نیاز به استفاده از کارشناسان خارجی متخصص به طور موقت دارند، مستدعی است نظر آن شورا را در مورد استفاده از کارشناسان خارجی در پروژه‌های نیمه‌تمام و در دست ساختمان، دائر به اینکه در این گونه موارد تصویب مجلس شورای اسلامی ضرورت دارد یا خیر به این وزارت اعلام فرمایند.

محمود مقدم

سرپرست وزارت نیرو

شماره: ۳۱۷۹

تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۱۴

سرپرست وزارت نیرو

عطف به نامه شماره ۱۰۸۱۰/۱۵۷۸/۴۵۰ مورخه ۱۳۶۰/۵/۳، موضوع در شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت.

«به نظر اعضای شورا همان‌طور که در اصل ۸۲ قانون اساسی تصریح شده است استخدام کارشناسان خارجی فقط در موارد ضرورت با تصویب مجلس شورای اسلامی امکان‌پذیر است؛ بنابراین در مورد سؤال نیز استخدام کارشناس خارجی باید با تصویب مجلس باشد.»

دبیر شورای نگهبان

لطف‌الله صافی

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۴-۱. نظر شماره ۲۸۵۷ و- ۱۹ مورخ ۱۳۶۰/۵/۱۴ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام نخست‌وزیر نسبت به امکان به‌کارگیری کارشناسان جدید از شوروی

شماره: ۷۱۹۷۰

تاریخ: ۱۳۵۹/۱۲/۲

شورای محترم نگهبان

شرکت ملی فولاد ایران طبق نامه شماره ۱۵۱۶۵ مورخ ۵۹/۷/۲۶ اظهار داشته که بر اساس قراردادهای موجود در حال حاضر حدود ششصد نفر کارشناس شوروی در امور تحقیقات زمین‌شناسی و آب‌شناسی ساختمان و مونتاژ تجهیزات و بهره‌برداری از کارخانجات ذوب آهن اصفهان و کارخانه‌های ذغالشویی و معادن مواد اولیه مربوط مشغول به کار می‌باشند و علاوه بر این نیز در مورد ادامه کار متخصصین شوروی یا اعزام افراد جدید از آن کشور به ایران بر اساس پروتکل همکاری‌های اقتصادی ایران و شوروی پیشنهادهای مشابهی واصل می‌گردد.

با ارسال فتوکپی نامه فوق‌الذکر و ضمائم آن خواهشمند است مراتب را با توجه به اصل ۸۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مورد بررسی قرار داده و نظر آن شورای محترم را در خصوص ادامه این ترتیب اعلام فرمایند.

نخست‌وزیر

محمدعلی رجایی

شماره: ۲۸۵۷ و ۱۹-

تاریخ: ۱۳۶۰/۵/۱۴

جناب آقای نخست‌وزیر

عطف به نامه شماره ۲۸۳۲۸ - ۱۳۶۰/۴/۶^(۱) موضوع سؤال شرکت ملی فولاد در

۱.

شماره: ۲۸۳۲۸

تاریخ: ۱۳۶۰/۴/۶

شورای محترم نگهبان

پیرو نامه‌های شماره ۴۰۲۸ مورخ ۶۰/۳/۱۰* و ۷۱۹۷۰ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۲ راجع به کارشناسان شوروی، خواهشمند است دستور فرمایید در اعلام نظر تسریع فرمایند.

دبیر اجلاس هیئت وزیران و سرپرست دفتر حقوقی نخست‌وزیری

محمد پیروی

* نامه شماره ۴۰۲۸ مورخ ۱۳۶۰/۳/۱۰ به شورای نگهبان:

شورای نگهبان مطرح و مورد بررسی قرار گرفت.

«به نظر شورای نگهبان به کار گرفتن کارشناسان جدید از شوروی، مشمول اصل

۸۲ قانون اساسی بوده و باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.»

دبیر شورای نگهبان

لطف الله صافی

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

→

شماره: ۴۰۲۸

تاریخ: ۱۳۶۰/۳/۱۰

شورای محترم نگهبان

پیرو نامه شماره ۷۱۹۷۰ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۲ راجع به کارشناسان شوروی، خواهشمند است دستور فرمایید سریعاً از نتیجه اقدام نخست‌وزیری را مطلع فرمایند.

دبیر اجلاس هیئت وزیران و سرپرست دفتر حقوقی نخست‌وزیری

محمد پیروی

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نمایان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل‌های آینده که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
را ایفا و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه‌ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی‌نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir